

KESTANE YETİŞTİRİCİLİĞİ

Bir sert kabuklu meyve türüdür. At kestanesi ile yakınlığı yoktur. Büyük ağaçlar oluşturur (30m). Uygun koşullarda yüzyıllarca yaşayabilmektedir. Kestane meyveleri taze olarak tüketildiği gibi püre, konserve ve şeker şeklinde işlendikten sonra da tüketilir. Kestanenin 100 gramı yaklaşık 200 kalori enerji verir. Karbonhidratlarca (%40-45) zengindir ve yaklaşık yarısını nişasta oluşturur. Protein ve yağ oranı ise %5'er seviyesindedir. Unu Güney Avrupa'da glutensiz ürün üretiminde kullanılır. Kestanenin çiçekleri bal üretiminde kullanılır. Dayanıklı olan odunundan değişik amaçlar için yararlanılır.

Kestanenin Anavatanı ve yayılışı

Avrupa kestaneleri Akdeniz ülkelerinin yerli bir ürünüdür. Anavatanının Anadolu olması ihtimali yüksektir. Adını Kastamonu'dan aldığı da söylenmektedir. Son yıllarda Macaristan gibi ülkelerde de yerli bir tür olduğu ve eskiden beri yetiştirildiği belirlenmiştir. Anadolu'dan Yunanistan'a, buradan Güney İtalya ve İspanya'ya götürülmüştür (Doğal yayılış alanı). Doğal yayılış alanı dışında yetiştirildiği yerler;

- Fransa
- Batı İsviçre
- Batı Almanya
- Güney Hollanda
- Belçika
- Güney İngiltere
- İrlanda

Rakım olarak

İspanya:	915 m
Balkanlar:	835 m
Anadolu:	1390 m
Kuzey Afrika:	1300 m
Kafkaslar:	1800 m

Anadolu'daki yayılışı: Doğu Karadeniz'den başlayarak tüm Karadeniz'e yayılır. Marmara çevresi ve Batı Anadolu'dan Antalya kıyılarına kadar ulaşır. Doğu Karadeniz'de 700-800m'lerde gürgen ve kızıl ağaç gibi türlerle karışıktır. Bazen de meşçere halinde bulunur. 1200m'lere kadar çıkar. Bartın, Karadeniz Ereğlisi ve Akçakoca-Karasu çevresinde küçük meşçere lere rastlanır. Sinop ve Kastamonu kıyı bölgelerinde dikkate değer kestane alanları mevcuttur. Marmara'nın Anadolu bölgesinde 400-500mden sonra 1000-1200m'lere kadar çıkar. Özellikle Bursa ve İnegöl kestanelikleri dikkat çeker. Batı Anadolu'da kuzeyden güneye inildikçe alt sınırı yükselir. Ege'de Ödemiş'in Bozdağ ve Gölcük taraflarında 1000-1200m'lere çıkar

Dünya Kestane üretimi (ton)

	2005	2007	2009	2011	2012	2013	2014
Çin	1.031.857	925.000	1.550.000	1.600.000	1.650.000	1.650.000	1.683.815
Bolivya	57.057	55.000	55.000	56.000	57.000	58.666	77.890
Türkiye	50.000	55.100	61.697	60.270	57.881	60.019	63.762
Kore	76.447	77.524	75.911	64.586	70.000	67.902	56.551
İtalya	52.000	50.000	50.872	50.134	52.000	49.459	51.959
Yunanistan	19.086	14.999	14.000	21.500	28.700	29.900	28.440
Japonya	21.800	22.100	21.700	19.100	20.900	21.000	21.400
Portekiz	22.327	22.000	24.305	18.271	19.100	24.700	18.465
İspanya	8.629	15.000	10.000	10.000	15.300	17.200	16.136
Fransa	8.144	8.284	8.672	7.036	8.581	9.209	8.668
Dünya	1.363.652	1.246.554	1.892.794	1.927.889	2.002.809	2.009.487	2.051.564

TUIK

Türkiye kestane ağacı varlığı ve üretimi

Yıllar	Ağaç sayısı (1000 adet)		Üretim (Ton)
	Meyve veren yaşta	Meyve vermeyen yaşta	
1990	1.907	590	80.000
1995	1.987	562	77.000
2000	1.765	515	50.000
2005	1.890	467	50.000
2010	1.920	393	59.171
2011	1.922	366	60.270
2012	1.939	306	57.881
2013	1.958	361	60.019
2014	1.991	362	63.762
2015	2.008	366	63.750
2016	1.950	371	64.750

Sistematik

- Fagales
- Fagaceae
- Castanea
- Castanea spp

Kestanenin bilinen 13 türü vardır. Kuzey yarım kürede Asya, Güney Avrupa ve Kuzey Amerika'nın ılıman iklim türlerindedir

<u>Seksiyon</u>	<u>Genel adı</u>	<u>Doğal Yetiştirme Alanı</u>
Castanea Seksiyonu (gerçek kestaneler)		
<i>C. mollissima</i> Bl.	Çin kestaneleri	Çin
<i>C. crenata</i> Sieb & Zucc	Japon kestaneleri	Japonya, Kore
<i>C. sativa</i> Mill.	Avrupa kestaneleri	Güney Avrupa, Anadolu
<i>C. dentata</i> Borkh.	Amerikan kestaneleri	ABD'nin doğusu
<i>C. seguinii</i> Dode	Seguin kestanesi	Çin
<i>C. davidii</i> Dode		Çin
Balanocatanon Seksiyonu (chinkapin'ler)		
<i>C. pumila</i> Mill.		ABD'nin Güneydoğusu
<i>C. ozarkensis</i> Ashe		Arkansas Missouri
<i>C. ashei</i> Sudw.		Kuzey Karolina, Florida
<i>C. alnifolia</i> Nutt.		Georgia, Florida
<i>C. floridana</i> Ashe		Florida, Texas, Georgia
<i>C. paucispina</i> Ashe		ABD'nin Güney Doğusu
Hypocastanon Seksiyonu		
<i>C. henryi</i> Rehd Wils.		Güney Batı Çin

Önemli Kestane Türleri

1- Amerikan kestaneleri (*C. dentata* Borkh.): Amerika'nın doğu eyaletlerinin önemli ağaç türlerinden birisidir. 1800'lerin sonlarına doğru Çin'den ithal edilen tohumlarla ülkeye giren kanser (*Endothia parasitica*) büyük zarar vermiş ve bu türün 1950'lere kadar neredeyse tamamını öldürmüştür. Bugün tek kalan ağaçlar mevcuttur. Dik ve uzun boylu ağaçlar yapar. Bir yaşlı sürgünleri koyu kırmızı renkli, parlak ve üzerlerindeki oval irice tomurcuklar dışa yöneliktir. Yaprakları uzun dişli ve tüysüz yaprakları vardır. Meyveler çok küçük (150-320 adet/kg), tatlı ve zar kolay soyulur.

2- Çin Kestaneleri (*C. mollissima* Bl.): Yayılıcı top ağaç formundadır. Alt yüzü tüylü olan geniş ve kalın yapraklarıyla tanınır. Bir yaşlı sürgünlerin ucunda tüyler bulunur. Geniş iklim ve toprak koşullarına uyabilmektedir. -29°C'ye dayanabilmektedir. *Endothia parasitica* kanser hastalığına karşı dayanıklıdır. Meyve iriliği değişkendir (60-300 adet/kg).

3- Japon Kestaneleri (*C. crenata* Sieb & Zucc.): Ağaçlar genellikle yayılıcı forma sahiptir. Farklı iklim ve topraklara dayanımı Çin kestaneleri kadar değildir. -15°C'den sonra zarar görür. Yaprakları dar, küçük dişli ve yaprak tabanı düzdür. Meyveleri çok iri-küçük arasında değişir. Tadları genellikle kötüdür.

4- Avrupa kestaneleri (*C. sativa* Mill.): Genellikle dik büyüyen uzun ağaçlar oluşturur. *E. parasitica* kanser hastalığına ve soğuğa dayanım açısından farklılıklar gösterir. Yaprakları Amerikan kestanelerine benzerdir kenarları testere dişlidir. Ancak alt yüzleri tüylüdür. Bir yaşlı dalları kuvvetli, tomurcukları diğer türlerinkinden daha iri, koyu kırmızı, yuvarlak ve ovaldir. Meyve kabuğu kahverengi tonlarındadır. İrilik çok değişir. Çok sayıda kültür çeşidi vardır.